

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE TARİHİ YERLERİN KULLANIMININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ*

A. Kürşat GÖKKAYA **

Cemil Cahit YEŞİLBURSA ***

Öz

Bu çalışmada, ilköğretim 6.sınıf sosyal bilgiler dersinde “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesinin geleneksel yöntemle (anlatım yöntemi) işlenişiyse, Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretime göre işlenişiyse arasında, öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını saptanmaya çalışılmıştır. Ön test-son test-kalıcılık testi karşılaştırmalı deneysel yöntemin uygulandığı araştırma, 2004–2005 eğitim – öğretim yılı bahar döneminde Bursa ili, İnegöl ilçesinde yürütülmüştür. Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesi çerçevesinde Söğüt Ertuğrulgazi Türbesi, Bilecik Şeyh Edebâli Türbesi ve Bursa'daki cami, türbe, medrese, bedesten gibi Tarihî yerlere alan gezisi düzenlenmiştir. Kontrol grubunda ise aynı konu sınıf ortamında geleneksel öğretim yöntemiyle işlenmiştir. Genel olarak araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihî yerlerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler öğretimi, tarihî yerlerle öğretim.

Abstract

In this study, the aim is to determine whether there is a significant difference between the traditional teaching and the new teaching methods in terms of the historical places of “The Foundation of Ottoman Empire” in the course of the sixth grade in the realm of the students' academic success and making learning more meaningful. The study was carried out through pre-test, post-test, permanence-test and comparative test in the city of Bursa, İnegöl in the spring semester in 2004-2005. The groups were appointed by the impartial selection method. The field trips with the experimental group through the new teaching methods in terms of the historical places such as Söğüt Ertuğrul Tomb, Bilecik Şeyh Edebali Tomb, medresseh, in Bursa. On the other hand, the traditional teaching method was administered to the control group in the actual classroom atmosphere. According to the results of the research, it has been proved that the new teaching methods in terms of the historical places, which focus on the learner and address many aspects of teaching, have indicated much more success than the traditional teaching methods, which takes the students' success and the permanence of the learning process into consideration.

Keywords: Social studies teaching, teaching with historical places.

*Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. A. Kürşat GÖKKAYA danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda Cemil Cahit YEŞİLBURSA tarafında 2006'da hazırlanan “Sosyal bilgiler dersinde Tarihî yerleri kullanarak tarih konularının öğretimi” isimli yüksek lisans tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

Yazışma adresleri: **Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Teknikokullar/Ankara, gokkaya@gazi.edu.tr *** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Giriş

Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin üretmiş olduğu bilgilerin, ilköğretim çağında bulunan öğrencilere öğretilmesi süreci için kullanılan bir kavramdır. Sosyal bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır.

Sosyal Bilgiler dersinin kapsamındaki disiplinlerden birisi de tarihtir. Tarih konularının öğretimiyle ilgili son yıllarda ülkemizde ve dünyada birçok tartışma ve çalışma “Safran (1993), Tekeli (1998, 2000), Parmaksızoğlu (1984), Bilici (1998), Yarema (2002), Wella (2001)” bilim adamlarını araştırmaya sevk etmiştir. Yukarıda adı geçen araştırmalarda, tarih konularının öğretimiyle ilgili eleştirilerin genelde ortak noktası, kronoloji ve tarihsel olguların katı bir biçimde öğretilmek istenmesi, ders kitaplarının sıkıcı ve hatalı olması, öğretmenin anlatmasına dayanan, araştırmaya ve düşünmeye sevk etmeyen, ezbere dayalı bir anlayışın hâkim olduğudur. Bu durum eğitimcileri ve tarihçileri yeni arayışlar içine sevk etmiştir. “Tarih dersi konuları nasıl öğretilmeli?” ve “Öğrencilere nasıl sevdirmeli?” sorularına cevap aranmıştır. Tarih öğretiminde yeni yaklaşımlar, yeni metot ve teknikler uygulanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar öğrenci merkezli öğretimin önemini ortaya koymaktadır.

Geçmiş ile bugün arasında diyalog kurmanın ve öğrencilerde bu şekilde tarih anlayışı geliştirmenin en iyi yollarından birisi Tarihî yerlerin kullanılmasından geçer. Tarihî yerler öğrencilerin dokunabilecekleri ve görebilecekleri, teneffüs edebilecekleri ve duyabilecekleri kadar somut ve gerçektir. Hiçbir kelimenin yapamayacağı kadar eğitim ve öğretimde etkilidir. Tarihî yerler geçmişin aynasıdır ve öğrencilerde tarih bilinci oluşturmada en önemli araçlardan birisidir.

Tarihî yerler; geçmişin şahitleri olarak, tarihi şekillendiren gerçek olayları ve bu durumla karşı karşıya kalan kişileri hatırlatır. Tarihî yerler zaman üzerinde bağlantılar kurarak, bu bağlantılarla geçmişteki olayların neden ve nasıl olduğu, empatik anlayış ve öğrencilere özel bir yetenek kazandırır. Tarihî yerler ulusal olaylarla bağlantı kurmaya çocuklara yardım eder. Bu yerler çocukların basit ve daha yüksek düşünme becerilerini etkiler. Çocuklar; gözleme, veri toplama, benzetme ve karşılaştırma, analiz ve sentez yapma, delil kaynaklarını değerlendirme, hipotez kurma ve sonuca varma gibi düşüncelerini geliştirir. Bu yerler bilginin yanında beceriyi de öğrettiği için tarih, coğrafya ve sosyal bilgiler derslerinde müfredat programlarını gerçekleştirmeye yardımcı olur.

Tarih konularını okuturken öğretmenlerin rastladıkları en büyük güçlük, bundan çok zaman önce geçmiş olan şeyleri öğrencinin gözünün önünde

canlandırmaktır. İşte Tarihî anıtlar, antikiteler ve eserler, binlerce yıl önce geçmiş olan şeyleri öğrencinin gözünün önünde canlandırmak ve onların hayal gücünü geniş bir ölçüde geliştirmek için elimizde en önemli bir araçtır (T.C K.B., 1935: 5).

Tarih öğretimiyle ilgili olarak günümüzde, öğretmenler öğrenci ilgisini ve öğrenmesini canlı tutmanın yollarını aramaktadırlar. Tarihçiler ise geçmişin hikâyelerini ve derslerini, eleştirel anlamayı sağlamak amacıyla hala istekli bir şekilde çaba sarf etmektedirler. Bu anlamda Tarihî yerler, eğitimcilerin ve uzmanların, öğrencilerine ve bir birlerine ulaştıkları ortak alanlardır (Boland, 2002).

Boland (2002)'a göre, geçmişin gerçek kalıntıları olarak tarihî yerler, hem geçmişle duygusal bağlantı kurar, merak uyandırır, heyecanlandırır, zihnimize kapılar aralar, soruşturmaya sevk eder, hem de tarihteki olayları ve insanları anlamayı sağlar. Bunun en iyi tarafı bu yerleri yaşadığımız çevrede her yerde bulabiliriz.

Hunter (1993)'a göre, çevremiz keşfedilmeyi bekleyen bir sınıftır, bu çevre, Tarihî tecrübelerimiz ve kültürel ifadelerimizle bize, tekrar tekrar şekillendirilen ortamlar sunar. Bu ortamların bazıları dramatik olayları, kahramanca eylemleri, yaratıcılığı ve teknik kabiliyeti, olağanüstü kadın ve erkeklerin yaşamını belgeler. Diğerleri ise zamanın akışı içindeki gündelik olayları ve sıradan insan örneklerini yansıtır. Bu her iki tip mekân – olağanüstü ya da sıradan olan – yerel, resmi ve millî mirasımızın bir parçası olur.

Stradling (2003: 138), bir kasabayı ya da kenti tıpkı bir tarihsel belge gibi okumanın mümkün olduğunu, geçmişin izlerinin binaların mimarisinde ve eski işlevlerinde, sokak adlarında, köprülerde, anıtlarda, dükkân, kahve ve lokanta adlarında, kasabanın ya da kentin gelişim çizgisinde, özel konutların ve kamu binalarının yerleşim düzeninde mevcut olduğunu belirtmektedir.

Eski bir kale, sur, pusat, kap, heykel, tapınak, yazı, yazıt, sikke, madalya, vakfiye, minyatür, resim, kumaş parçası eski âdetleri, eski inançları, eski giyimleri, eski savaşları, eski zevki, kısacası eski yaşayışı kitaplarda yazılı sayfalar dolusu yazıdan daha iyi canlandırır ve aydınlatır. Onun için her öğretmen kendi dersi ile ilgili meselelerin eski çağlardaki durumunu öğrencisine anlatmak istedikçe, ilk önce bulunduğu şehirdeki anıtlar ile eserlere başvurmalı, eğer o mesele ile ilgili eserler orada yoksa başka yerlerdeki anıtlarla eserlerin fotoğraflarından, resimlerinden, planlarından veya modellerinden faydalanılmalıdır (T.C. K.B., 1935: 5–6).

Uluçay'a (1958:4) göre, bulunduğumuz yere ait ele geçirebildiğimiz kaynakları bir araya toplamalıyız. Bunlardan bir kütüphane ve arşiv kurmalıyız.

Toplanan malzeme ve kaynakların fişleri yapılmalı; öğrencilerin buradan kolayca faydalanmaları sağlanmalıdır. Derlenen kaynakların yardımıyla bölgemizde kurulan devletleri, burada yaşayanların başlarından geçenleri, medeni varlıklarını öğrenebiliriz.

Tarihî yerler anlatılacak güçlü hikâyelere sahiptirler. Kuruluşları, plan ve dizaynları, yapıldıkları malzemeler, atmosfer ve ortamları, eşyaları ve içerdikleri diğer objelerle yakından ilgilidirler. Tarihî yerler orada yaşamış ve çalışmış olan insanlarla bağ kurmamızı sağlarlar. Bu yerler, Tarihînin geniş akımının küçük toplulukları nasıl etkilediğiyle ilgili somut kanıtlar sunarlar. Sundukları birinci ve ikinci derecedeki yazılı görsel materyallerle, gözlem, haritalarla çalışma(Harita üzerinde çalışma), görsel kanıtlar değerlendirme, ön yargıları değerlendirme, analiz etme, karşılaştırma ve zıtlıkları bulma ve problemin çözümü gibi beceriler kazandırır (Harper, 1997).

Tarihî yerlerin bizi bazen beklenmedik şekilde, geçmişimizin gerçekliğini beynimize ve kalbimize kazımak ve daha çok bilmek için, engin yerlere çekme gücü vardır. Her toplum bizden önceki insanların nasıl yaşadığını, mücadele ettiğini ve bizi nasıl etkilediğini belgeleyen böyle özel yerlere sahiptir (Boland, 1993: 1).

Tarihçi David Mc Cullough'ın dediği gibi, Tarihî yerler, “eskiden orada bulunan kişilerle bağlantı kurmaya yardım eder. Onlarında bizim gibi bir insan olduğunu anlamamızı sağlar. Bu da kütüphanede kapanmak kadar gereklidir.” Tıpkı kütüphanede yapılan çalışmalar gibi Tarihî yerleri keşfetmenin ve incelemenin büyük eğitimsel değeri vardır. “Geçmiş yabancı bir ülkedir” eserinde David Lowental, dokunulabilir kalıntıların geçmişimizi öğrenmenin başlıca kaynağı olduğunu belirtir ve onlarsız tarihin inanılmayacak kadar zayıf olduğunu belirtir (Boland, 1994: 33).

Bugünün öğrencileri için, konu ilginç ya da bu kadar ilintili olmayabilir. Tarihî yerler öğrencilerin kitaplarda okudukları olayları ve temaları destekler. Öğrencilerin kendi toplumlarındaki gerçek mekânlar onların geçmişle daha güçlü bir bağlantı kurmalarını sağlar ve belki tarihle ilgilenmeleri için kıvılcım oluşturabilir. Bu kıvılcım da diğer zamanlar, mekânlar ve kültürler hakkında bir şeyler öğrenmeleri için kendilerini aşmalarına yardım eder (Boland,1994: 33).

Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretim; Tarihî yerleri, ders kitaplarında belirtilen gerçekleri ve kavramları betimlemek için kullanılmaz. Bunun yerine öğretmen ve öğrenciler Tarihî yerleri ve bu yerler hakkındaki bilgiyi gözlem, araştırma ve yorumlama yoluyla bilgi toplamak ve kavram oluşturmak için

kullanacaklardır. Bu yolla öğrenciler birçok disiplin hakkında bilmenin (bilginin) yollarını pratik ederler. Tarihî yerlerde öğretimin birçok yararı vardır. Doğal çevre ve inşaatlar, binalardaki kalıntılar, genellikle çoğu insanın hayat şeklinin, aktivitelerinin, başarılarının ve ev mimarisinin, tarımının, endüstriyel iş gücünün, bina, yol, kanal, tünel ve daha birçok faaliyetin en iyi kaydı ve tek belgesidir. Tarihî yerlerle öğretim, öğrencinin geçmiş ve gelecek arasında empatik bağlantı kurmasına yardım eder. Tarihî yerlerle öğretim aynı zamanda öğrenmeyi konu alanlarıyla bütünleştirmenin etkili bir yoludur. Tarihî mekânlar yazılı metni tamamlayarak öğretimi zenginleştirir (Hunter and Shull, 1992: 312).

Tarihî ana materyalleri olan dokümanlar, öğrencilerin yeni bilgileri edinirken tarih becerilerini de pratik ettikleri araçlardır. Öğrenciler onlarla çalışırken bilgileri öğrenir, anlamlarını tartışır ve onlara yeni yorumlar getirirler. Yani Tarihî önceden özetlenmiş hâlden yola çıkarlar ve tarihe yeni anlayış ve bakış açıları getirirler. Tarihî kaynakların kullanımı yapılandırmacı düşünceye gerçeklik payı katar. Kişilerin gerçek sesleri olarak görülen dokümanlar Tarihî dönemleri en başarılı tarihçiden bile daha etkili ve güzel bir şekilde anlatırlar (Nash and Symcox, 1991: 25–26).

Tarihî yerlerin kullanımı, geleneksel eğitim tekniklerini daha tamamlayıcı yapar. Hem öğretmen hem de öğrenciler için kazanımlar sağlar. Öğretmenler öğrencilerin ilgisini çekebilmek için bir araca daha sahip olurlar. Öğrenciler, bunlardan bilgi edinmiş olurlar. Ayrıca tarihî kaynakların değerini anlarlar (Boland, 1994: 33).

Tarihî yerlerin ve belgelerin merak uyandırması ve öğrenmeyi sağlaması şaşılacak bir şey değildir. Onlar geçmişimizin dokunulabilir nesnelere sahiptir. Romancılar kelimeleri resimlerle süslemenin gücünü belirtirler ve tarihçiler Tarihî hikâyeler anlatarak okuyucuları yaratıcılıklarını kullanmaya iterler. Fakat eğitim – öğretim ortamında kullanılan hiçbir şey tarihin gerçekleştiği yerde olmaktan daha etkili olamaz. Tarihî yerler, ziyaretçilerin yaratıcılıklarını kullanmalarını sağlar. Bu durumda, tarihî içerik özellikle önemli hâle gelir. Tarihî evlerin mobilyaları, özel bir savaş alanındaki askeri hareketler veya bir insanın yaşamının detayları o yer için önemli olabilir (Horton, 2000: 5).

Öğretmenler tarihî yerleri; tarih, coğrafya ve müfredattaki diğer dersleri zenginleştirmek ve farklı disiplinler arasındaki öğretimi bütünleştirmek amacıyla kullanabilirler. Öğrenciler, toplumlarına ait bu yerlerin tarihî ve kültürel önemini araştırıp yorumlayabilirler. Ders kitaplarından çalıştıkları soyut ve geniş konular, günlük hayat hakkındaki ilginç hikâyelere ve somut gerçeklere dönüştürülür. Ayrıca,

öğrenciler uzaklardaki mekânları araştırabilir, buralar ile kendi toplumları arasındaki bağlantıları keşfedebilirler (Hunter, 1993).

Öğrenciler Tarihî binaları belgeleyerek, genellikle unutulabilecek ya da bilinçli olarak yıkılabilecek bir bölge, alan, yapı veya nesnenin savunucusu hâline gelirler. Aslında, öğrencilerin müfredat programının eksik veya gözden kaçan yönlerinin yeni bir anlamı ve bağlantısı olduğunu keşfetmeleri genellikle bu belgeleme sürecinde olmaktadır (Tomlan, 1994: 35).

Tarihî yerler, önceki nesillerden gelen mirasımızın dokunulabilir formudur ve yazılı ana kaynaklar gibi geçmişimizin geleneklerini, deneyimlerini, fikirlerini ve tartışmaları şekillendirir ve yansıtır. Coğrafyanın ana konularının öğretiminde Tarihî yerlerin kullanımı, okul müfredatında tarih ve coğrafyayı yakın bir şekilde sağlayan eğitim değerlerini belirtir. Coğrafyanın ana görüşleri, zaman, dönem ve olaylar gibi tarihin ayrılmaz ana fikirleriyle bağdaşır. Coğrafya ve tarih arka arkaya öğrencilerin olaylar ve yerlerin zaman içinde bir birlerini nasıl etkilediklerini, insanların geçmişin farklı dönemlerinde, çevrelerinden nasıl etkilendiklerini ve çevreyi nasıl etkilediklerini anlamalarını sağlar. Tarihî yerler, geçmişteki çalışmaların ana belgeleriyle birlikte kullanılan değerli temel bilgi kaynaklarıdır. Tarihî yerler, aynı zamanda, coğrafyanın önemli konularını aydınlatmak içinde kullanılabilir. Tarihî yerler müfredat hazırlayıcıları için coğrafya ile tarih arasında bir bağ oluşturabilir (Patrick, 1993: 8).

Belgeler ve tarihî yerler; tarihi, öğrenciler için canlandırarak, Tarihî şahıslara tarih kitaplarının dışında, insani boyut kazandırarak ve geçmişi öğrencilerin gerçek hayat deneyimleriyle birleştirerek tarihe kişisel bir üslup katar. Onlar öğrencilere başka türlü asla göremeyeceği yerleri karşılayabilecekleri bir fiyatta ziyaret etme olasılığı sağlar (Callentine, 2000: 18).

Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretim herkesin yararına. Eğitimciler çocuklara öğretmek ve onları heyecanlandırmak için bir araca sahiptirler. Böylece toplum ve yarınlar daha eğitilmiş vatandaşlar kazanır. Ülkemizdeki tarih öğretimi ve tarih dersi ile ilgili sıkıntılar ve eleştiriler göz önüne alındığında tarihî yerlerle öğretimin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkacaktır. Yeni sosyal bilgiler programı doğrultusunda tarihî yerlerle öğretimin önemi artmaktadır.

Tarihî Yerleri Kullanarak Tarih Konularının Öğretimi

Bu çalışmada tarih konularının öğretiminde Tarihî yerlerle ilgili ders planları kullanılmıştır. Tarihî yerlerle ilgili ders planları, ülke çapındaki Tarihî yerleri direkt olarak sınıfa getirerek öğrenmeyi zenginleştirmede oldukça büyük bir olanak sağlar.

Öğrenciler dikkatlice seçilmiş yazılı ve görsel materyaller aracılığıyla anlatmaları gereken hikâyeleri ve bu özel yerlerin heyecanını hissederler.

Her bir Tarihî yerle ilgili ders planı öğretmen materyalini ve öğretim etkinliklerini içerir. Öğretmen materyali şu bölümleri içerir: Giriş, Müfredata Uyduğu Noktalar, Öğrenci Hedefleri, Öğrenci için Materyaller ve Alan Ziyareti. Öğretim etkinlikleri de şunları içerir: Başlangıç (araştırma sorusu), Konuyu Anlatmak (tarihsel geçmiş), Alanı Göstermek (haritalar), Gerçekleri Karşılaştırmak (makaleler, dokümanlar, tablolar), Görsel Kanıtlar (fotoğraflar ve grafiksel dokümanlar), ve Bunları Birleştirmek (etkinlikler).

Bu ders planları öğrencilerin ana kaynaklardan kanıt, Tarihî ve çağdaş resimleri, haritaları ve diğer dokümanları topladıkça onların birer tarihçi olmalarına olanak sağlar. Tarihî ortaya çıktığı gerçek yerleri inceledikçe, bu yerleri ziyaret etmeyen öğrenciler bile geçmiş hakkında heyecanlanır ve ulusunun değerlerini, kültürel kaynaklarının değerinin bilincine varırlar (Olio, 2000: 10).

Tarihî yerlerle ilgili ders planları, Tarihî yerlerin öğrencilerce ziyareti mümkün olmadığı zaman bile öğrenmeye yardım ettiğini göstermiştir. Bunun yanında, Tarihî yerleri bizzat ziyaret etmek, özel bir tarih içinde olma hissi verir (Harper, 2000: 23). B

Bu ders planlarında alan gezileri ders planının bölümlerinde sadece birisidir. Bu ders planlarının amacı zaten, öğrencileri mali, ulaşım zorluğu ve zaman kısıtlaması gibi çeşitli nedenlerden ziyareti mümkün olmayan yerleri sınıfa getirmektir. Bununla birlikte alan ziyaretleri ders planları içinde en önemli bölümdür. Bu anlamda ders planlarının en büyük avantajı ülkemizde yer alan birçok Tarihî yerin müfredatla ilişkilendirilmesine olanak sağlamasıdır.

Alt Problemler

- 1- Kontrol grubunun ön test ile son testten aldığı puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- Deney grubunun ön test ile son testten aldığı puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Deney ve kontrol gruplarının son testten aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- Deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testi fark puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ilköğretim sosyal bilgiler dersindeki tarih konularını öğretirken Tarihî yerleri kullanmanın akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi geleneksel yöntemle (anlatım yöntemi) karşılaştırarak araştıracaktır. Tarihî yerler bir öğretim yöntemi olarak ele alınacaktır. Öğrenci merkezli eğitim doğrultusunda tarih dersini öğrencilere sevdirmek ve tarih konularını daha zevkli hâle getirmek, öğrencilerde tarih bilinci oluşturmak amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Bilindiği gibi ülkemizde son yıllarda eğitim – öğretim yaklaşımı bakımından önemli değişiklikler yaşanmaktadır. 2005–2006 eğitim – öğretim yılında ilköğretim müfredatında tümüyle değişikliğe gidilmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler müfredatı, programın vizyonu ve temel yaklaşımı da değişmiştir.

Bu değişikliğin temel sebebi, öğretmen merkezli öğretimden yeterli verimin alınmaması ve dünyada eğitim öğretime bakış açılarında ortaya çıkan yeni yaklaşımlardır. Eğitimciler arsında “Nasıl öğretilim?” sorusu sorulmaya başlanmış, buna da cevap olarak öğrenciyi aktif kılan öğrenci merkezli öğretim uygulanmaya başlanmıştır.

Yeni anlayış doğrultusunda Sosyal Bilgiler Programı, her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder. Dolayısıyla her öğrenciyi aktif hâle getirmek, eğitim-öğretim faaliyetine katılmasını sağlamak esas amaçtır. Öğretmen bu aşamada bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşma yollarını gösteren bir rehber konumundadır.

Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi özel bir önem taşımaktadır. Çünkü bu dönemdeki çocuklar somut düşünceye sahiptirler. Soyut birçok kavramı içinde barındıran tarih, bu dönemdeki çocuklar için sıkıcı ve anlamsız konular bütünü olarak gelebilir.

Bu çalışmada Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretimin etkililiği test edilmiştir. Araştırma sonunda elde edilecek veriler, sosyal bilgiler öğretimi ve tarih öğretimi alanında çalışanlara, program hazırlayanlara ve sosyal bilgiler öğretmenlerine faydalı olacağı kanaatindeyiz. Bu araştırma aynı zamanda Tarihî yerleri, bir öğretim yöntemi olarak ele alan ülkemizdeki ilk çalışma olacaktır. Bundan sonra yapılacak çalışmalara örnek olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “ Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesinin; sınıf ortamında öğretmen anlatısına dayanan geleneksel yöntemle işlenişyle, Tarihî yerleri kullanarak işleniş arasında; öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve öğrencilerde bilginin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını saptamayı amaçlayan bu çalışmada deneysel yöntem kullanılmıştır.

Deneysel yöntemde araştırmacı, oluşturduğu yapay ortamda ilgili olayı, değişkeni ve etkenleri, ayarlamak, değiştirmek ve ortadan kaldırmak gibi yollarla istediği duruma getirir yani kontrol eder. Deneysel yöntemde araştırmacı, araştırmasına yol gösterecek bazı yeni durumların meydana gelmesine fırsat hazırlamakta ve bunların etkisini gözlemlemektedir (Kaptan,1998: 73).

Deneme modeli, bağımsız değişiklerin bağımlı değişkeni etkilemesi, kontrollü koşullarda sistemli değişiklikler yapılması ve sonuçların izlenmesiyle olur. Kısaca bağımsız değişikendeki sistemli değişmelerin, bağımlı değişkeni nasıl etkilediği görülmeye çalışılır (Karasar, 1995: 87).

Öntest – sontest - kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney gurubu, diğeri kontrol grubu olarak kullanılır (Karasar,1995: 97).

Araştırma sırasında “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesi işlenmeden önce deney ve kontrol gruplarına “ön test”, deneysel işlemlerin sonunda “ son test” ve dört hafta sonra da “kalıcılık testi” uygulanmıştır. Daha sonra “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu” ünitesi ile ilgili ders planı hazırlanmış, deney grubunda bu plana göre ders işlenmiştir. Kontrol grubunda ise aynı ünite öğretmen anlatısına sadece kitaba bağlı kalınarak işlenmiştir.

Tablo 1

Araştırmanın Modeli

Grup	Uygulama Öncesi	Uygulama Şekli	Uygulama Sonrası	4 Hafta Sonra
Deney	Ön test	Tarihî Yerlerle Öğretim	Son test	Kalıcılık Testi
Kontrol	Ön test	Geleneksel Yöntem	Son test	Kalıcılık Testi

6. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Bursa ili, İnegöl ilçesindeki İstaş Kentaş İlköğretim Okulu 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 6/A sınıfı “ Tarihi yerlerle öğretim”in uygulandığı deney gurubu, geleneksel anlatım yönteminin (anlatım yöntemi) kullanıldığı 6/B sınıfı ise kontrol gurubu olarak yansız seçim yoluyla atanmıştır. Çalışma grubunu oluşturan okul, sınıflar ve öğrenci sayıları tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2
Araştırmanın Örneklemi

Grup	Okul	Sınıf	Öğrenci Sayısı
Deney	İstaş Kentaş İÖ. O.	6 /A	25
Kontrol	İstaş Kentaş İÖ. O.	6 / B	25

Verilerin Toplama Araçları

Araştırmanın alt problemlerini test edebilmek için 26 sorudan oluşan çoktan seçmeli bir başarı testi hazırlanmıştır. Testte sorulacak 26 sorunun tespit edilebilmesi için araştırmacı tarafından öncelikle 50 soru hazırlanmış, güvenilirlik ve geçerliliğin belirlenmesi amacıyla oluşturulan bu test bir üst sınıfta (7. sınıf), Bursa ili, İnegöl ilçesinde 200 öğrenciye uygulanmıştır. (7. sınıflara uygulanmasının sebebi konuyu daha önce görmüş olmalarıdır). ITEMAN programıyla güvenilirlik ve geçerlilik testi sonuçları yorumlanmış ve soruların madde analizi yapılarak soru sayısı 26’ya indirilmiştir. Araştırma ölçeğinin güvenilirliği Cronbach Alfa Katsayısına göre **0,78** çıkmıştır. Yirmi altı sorudan oluşan bu test araştırmanın öntesti, sontesti ve kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

Deney ve kontrol grupların birbirine denk olup olmadığını saptamak için öntest puanları karşılaştırılmıştır.

Tablo 3

Deney – Kontrol Grubu Öntest Puanlarının Karşılaştırması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
DENEY	25	7,00	1,633	48	-0,342	0,734*
KONTROL	25	6,84	1,675			

*(p>0,05)

Tablo 3'teki ön test puanlarına bakıldığında ortalamaların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Deney grubunun öntest aritmetik ortalaması 7,00; standart sapması 1,633 iken, kontrol grubunun ön test ortalaması 6,84; standart sapması 1,675'tir. Her iki grubun başlangıçta başarı puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t_{(48)}=-0,342$; $p>0,05$). Bunun temel nedeni ise öğrencilerin bu üniteye ait bilgi düzeylerinin birbirine yakın olmasıdır. Başka bir ifadeyle deney ve kontrol gruplarının başlangıçta bilgi düzeyleri açısından denk olma şartı sağlanmıştır.

Araştırma sürecinde ön test uygulandıktan sonra deney grubunda "Tarihî Yerlerle Öğretim Yöntemi" ne uygun bir öğretim, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemeye uygun bir öğretim uygulanmıştır. Konun bitirilmesinden sonra her iki guruba sontest uygulanmış ve bir ay sonra da kalıcılık testi uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin öntest, sontest ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar SSPS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın alt problemlerini test etmek için bağımsız (ilişkisiz) örneklem için t- testi (Independent Samples t-Test) ve ilişkili örneklem t-testi (Paired Samples t-Test) uygulanmıştır. Grupların testlerden aldıkları puanların kendi içlerinde kıyaslanması sırasında "ilişkili gruplar t-testi" kullanılmıştır. Grupların testlerden aldıkları puanların birbirleriyle kıyaslanması sırasında "bağımsız gruplar t-testi" kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerini test etmek amacıyla, deney ve kontrol gruplarına ait verilerin analizi, bu analizlere ait yorumlar yer almaktadır.

1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Kontrol grubunun ön test ile son testten aldığı puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına eşli gruplar t-testi ile bakılmıştır.

Tablo 4

Kontrol Gurubunun Öntest – Sontest Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
ÖNTEST	25	6,84	1,6753	24	-8,904	0,000*
SONTEST	25	13,24	3,8219			

*(p<0,05)

Tablo 4’te kontrol grubu öğrencilerinin ön test ile son test başarı puanlarına göre düzenlenmiş eşli gruplar t-testi sonuçları görülmektedir. Kontrol gurubu öğrencilerinin öntest ortalama puanları 6,84; standart sapmaları 1,6753 iken, sontest ortalama puanları 13,24; standart sapmaları ise 3,8219’dur. Kontrol grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ile sonrası başarı puanları arasında anlamlı bir fark vardır ($t_{(24)} = -8,904$; $p < 0,05$). Uygulamanın ardından geleneksel yöntemle ders işleyen öğrencilerin akademik başarıları ön test sonuçlarına göre anlamlı bir şekilde artmıştır.

2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney grubunun ön test ile son testten aldığı puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına eşli gruplar t-testi ile bakılmıştır.

Tablo 5

Deney Gurubunun Ön test – Son test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
ÖNTEST	25	7,00	1,623	24	-26,992	0,000*
SONTEST	25	21,84	2,0551			

*(p<0,05)

Tablo 5 incelendiğinde deney gurubunun ön test ortalama puanları 7,00; standart sapmasının 1,623 olduğu, son test ortalama puanları 21,84; standart sapmaları ise 2,0551'dir. Uygulama sonucunda deney grubundaki öğrencilerin başarıları anlamlı bir şekilde artmıştır ($t_{(24)}=-26,992$; $p<0,05$).

Elde edilen verilere göre, “Tarihî yerlerle öğretim yöntemi”nin uygulandığı deney gurubundaki öğrencilerin akademik başarılarında başlangıca göre bir ilerleme olduğu görülmüştür. Deney grubundaki öğrenmenin kontrol grubuna göre daha fazla olduğu görülmektedir.

3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney ve kontrol gruplarının sontestten aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için deney ve kontrol gruplarının son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bağımsız gruplar t-testi ile bakılmıştır.

Tablo 6

Deney – Kontrol Grubu Son test Karşılaştırması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
DENEY	25	21,84	2,0551	48	-9,909	0,000*
KONTROL	25	13,24	3,8219			

*(p<0,05)

Tablo 6'da deney ve kontrol gruplarına ait son test puanlarının bağımsız gruplar t-testi sonuçları görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin son test ortalama puanları 21,84; standart sapmaları 2,0551 iken, kontrol grubu öğrencilerinin sontest ortalama puanları 13,24; standart sapmaları ise 3,8219'dur. Tarihî Yerlerle Öğretim

Yönteminin Uygulandığı deney gurubu ile Geleneksel Öğretim Yönteminin uygulandığı kontrol grupları arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($t_{(48)} = -9,09$; $p < 0,05$).

Bu bulgu deney gurubu öğrencilerinin, kontrol gurubu öğrencilerine göre akademik açıdan daha başarılı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testinden aldıkları puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bağımsız gruplar t-testi ile bakılmıştır.

Tablo 7

Deney – Kontrol Grubu Kalıcılık Puanlarının Karşılaştırması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
DENEY	25	20,32	2,096	48	-18,469	0,000*
KONTROL	25	8,8	2,309			

* ($p < 0,05$)

Tablo 7’de, deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testi puanlarının bağımsız gruplar t-testi sonuçlarını görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin hatırlama testi ortalama puanları 20,32; standart sapmaları 2,096 iken, kontrol grubu öğrencilerinin hatırlama testi ortalama puanları 8,8, standart sapmaları ise 2,309’dır. Uygulamadan dört hafta sonra yapılan kalıcılık testinin sonucunda, kalıcılık açısından deney ve kontrol gruplarının arasında anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın deney grubunun lehine gerçekleştiği sonucuna varılmıştır ($t_{(48)} = 18,469$; $p < 0,05$).

5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Deney ve Kontrol gruplarının kalıcılık testi fark puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt probleme cevap bulabilmek için deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testi fark puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bağımsız gruplar t-testi ile bakılmıştır.

Tablo 8

Deney ve Kontrol Gruplarının Kalıcılık fark Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
DENEY	25	1,48	1,159	48	-5,282	,000*
KONTROL	25	4,44	2,5508			

*(p<0,05)

Kalıcılık fark puanları analizi karşılaştırılırken dikkat edilmesi gereken nokta aritmetik ortalama sütununda verilen değerlerin kalıcılık puanı değil, son teste göre değişim miktarı olduğunun bilinmesidir. Bu oran, her öğrencinin son test puanından kalıcılık puanı çıkarılarak hesaplanmıştır. Yani bu değer büyük olması kalıcılık oranının düşük olduğunu, öğrencilerin diğer gruptaki öğrencilere göre daha fazla bilgiyi unuttuğu anlamına gelmektedir.

Tablo 8 incelendiğinde deney gurubunun kalıcılık fark puanlarının aritmetik ortalamasının 1,48; standart sapmasının 1,159 olduğu, kontrol gurubunun kalıcılık fark puanlarının aritmetik ortalamasının ise 4,44; standart sapmasının 2,5508 olduğu görülmüştür. Alt problemin anlamlı olup olmadığını test etmek için “bağımsız Gruplar t-testi” kullanılmıştır. Elde edilen p değeri 0,05’den küçük olduğu için ($t_{(48)} = -5,282$; $p < 0,05$), deney gurubunu kalıcılık fark puanlarıyla, kontrol gurubunun kalıcılık fark puanları arasında deney gurubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Deney gurubundaki öğrencilerin kalıcılık fark puanları ortalama 1,48; kontrol gurubundaki öğrencilerin kalıcılık fark puanları ortalama 4,44’tür.

Bu veriler doğrultusunda öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından tarihî yerlerle öğretim yönteminin geleneksel yöntemle göre akademik başarı açısından daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak oluşturulan önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Tarih konularının öğretilmesinde tarihî yerlerin kullanımıyla ilgili bu araştırmada deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada ilköğretim 6.sınıf sosyal bilgiler dersi “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu” ünitesi çalışma alanı olarak kullanılmıştır. Deney grubunda bulunan öğrencilerle Tarihî yerlerle öğretim

yöntemine uygun ders işlenmiş ve bu yöntemin bir parçası olarak deney grubu öğrencileri Söğüt, Bilecek ve Bursa'ya, "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" ünitesinde adı geçen tarihî yerlere geziye götürülmüştür.

Araştırmanın deneysel kısmının öncesinde uygulanan öntest puan ortalaması tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunda 7,00 iken, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun ön test puan ortalaması ise, 6,84 çıkmıştır. Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarının öntest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığını, her iki gruptaki öğrencilerin akademik bilgi açısından seviyelerinin bir birlerine yakın olduğunu göstermektedir.

İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" ünitesinde tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun son test puan ortalaması 21,84 iken, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun son test puan ortalaması 13,24'tür. Bu verilere dayanarak deney grubu ile kontrol grubunun son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre, deney grubunda öğrenim gören öğrencilerin, kontrol grubu öğrencilerine göre akademik bilgi edinmede daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Son test uygulamasında bir ay sonra öğrencilerin edindikleri bilgiyi ne kadar koruyabildiklerini ölçmek amacıyla her iki gruba kalıcılık testi uygulanmıştır.

Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu kalıcılık testi puan ortalaması 20,32 iken, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık testi puan ortalaması 8,8'dir. İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" ünitesinde Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubunun son test kalıcılık testi fark puanı ortalaması 1,48 iken, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun son test kalıcılık testi fark puanı ortalaması 4,44'tür. İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ünitesinde tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun kalıcılık testi fark puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre deney grubundaki öğrenciler, sontest ve kalıcılık testi puanları arasındaki farka göre kontrol grubundaki öğrencilere göre daha az bilgiyi unuttuklarını göstermektedir.

Tarihî yerlerle öğretim yöntemiyle ilgili bu araştırma sonucunda akademik başarının arttığı, tarih derlerinin daha eğlenceli geçtiği, görme, işitme ve dokunma duyularına hitap ettiğinden kalıcılığın arttığı sonucuna varılmıştır.

Öntest, sontest ve kalıcılık testinden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile ulaşılan sonuçlar uygulamanın başarısını gösteren bilimsel sonuçlardır. Bununla birlikte gerek sınıftaki uygulamalar ve özellikle de Tarihî yerlere yapılan geziler sırasında öğrenci merakları ve ilgileri, Osmanlı Tarihînin sadece savaşıardan ibaret olmadığını, yüksek bir medeniyete sahip olduğunu dile getirmeleri, bilimsel kanıt olarak kabul edilmese de araştırmanın başarısı hakkında fikir vermektedir.

Öneriler

Araştırmanın bu kısmında, araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler bulunmaktadır.

1. Bu araştırmaya başlarken Türkiye’de Tarihî yerlerle öğretimle ilgi çalışmalar incelenmiş, ancak yeterince çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Ülkemiz Tarihî yerler bakımından oldukça zengin olmasına rağmen bu yerlerin özellikle tarih konularının öğretimi açısından yeterince ve gerektiği şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu alan da son zamanlarda yerel tarih öğretimi ve müze eğitimi ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarında sınırlı olduğu dikkate alınınca öncelikle Tarihî yerlerin tarih konularının öğretiminde kullanılmasıyla ilgi çalışmalara ağırlık verilmelidir.
2. Millî Eğitim Bakanlığınca, Tarihî yerlerle öğretim programı hazırlanmalıdır. Bu program ülkemizdeki Tarihî yerlerin gerek ilköğretim sosyal bilgiler müfredatında, gerekse ortaöğretim tarih dersi müfredatında kullanımıyla ilgili çalışmalar yapılabilir. Ders planları, broşürler, kaynak kitaplar, fotoğraf, resim ve belge arşivleri hazırlanabilir.
3. Tarihî yerlerle öğretim yöntemiyle ilişkili olarak, yerel Tarihî kaynakların sınıflandırılmasında ve müfredatla ilişkilendirilmesinde çalışmalar yapılabilir.

4. Tarihi yerlerle öğretim yöntemiyle ilişkili olarak, ziyaret edilebilecek müzeler tespit edilebilir, bunlarla ilgili bilgiler tasnif edilip yayınlanabilir. Müze görevlileri ile işbirliği yapılarak öğretmenlerin hizmetine sunulabilir.
5. Üniversitelerin sosyal bilgiler öğretmenliği ve tarih öğretmenliği bölümlerinde “Tarihî Yerlerle Öğretim” adıyla bir ders okutulabilir ve bu bölümlerde okuyan öğrencilere Tarihî yerlerin öğretimde kullanılmasıyla ilgili bilgiler verilmelidir. Tarihî yerlere düzenlenecek gezilerin, Tarihî yerlerle öğretim yöntemine uygun nasıl planlanması ve uygulanması ile ilgili bilgiler verilmelidir ve örnek uygulamalar yapılmalıdır.
6. Tarihi yerlerle öğretim yöntemi 2005 sosyal bilgiler müfredatında da öngörülen yapılandırmacı yaklaşıma uygundur. Tarih konularının öğretiminde öğretmen merkezli yaklaşımdan öğrenci merkezli yaklaşıma bir geçiştir. Öğrenciler bu yöntemle keşfederek öğrenirler. Bir tarihçi gibi araştırma ve inceleme yaparak, aynı zamanda eleştirel düşünme becerisini de kazanırlar. Bu doğrultuda öğretmenlerin Tarihî yerlerle öğretim yöntemini eğitim – öğretim faaliyetlerinde kullanmaları önerilir.
7. Sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilerek, Tarihî yerlerin eğitim - öğretimde nasıl kullanılacağı, Tarihî yerlerle öğretim ders planları ve Tarihî yerlerle öğretim yöntemine uygun alan gezilerinin nasıl düzenleneceği hakkında bilgiler verilebilir ve uygulamalar yaptırılabilir.
8. Tarih dersini çocuklara sevdirmek, daha eğlenceli bir hale getirmek ve tarih dersini ezbercilikten kurtarmak için son zamanlarda yeni çalışmalar ve yöntemler kullanılmaktadır. Tarihî yerler, bir öğretim yöntemi olarak ele alınmalı ve literatüre “Tarihî Yerlerle Öğretim Yöntemi” olarak girmelidir.

Kaynaklar

- Bilici, L. (1998). İlkokul ders kitaplarında tarih bilgileri ve ilkökul çocuğu. S. Özbaran (Haz.), *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

- Boland, B. M. (1993). Where did history happen? *CRM: Teaching With Historic Places*, 16(2). p. 1–4. İnternette 08 Kasım 2005 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Boland, B. M. (1994). Our past / ourselves: teaching with historic places. *CRM: Using The National Register of Historic Places*, 17, p.33–35. İnternette 12 Kasım 2005 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Boland, B. M. (2002). Historic places: common ground for teachers and historians. *OAH Magazine of History*, 16 (2). İnternet'ten 23 Mart 2006'da elde edilmiştir. <http://www.oah.org/pubs/magazine/publichistory/boland.html>
- Callentine, K. K. (2000). Teaching with historic places in the classroom. *CRM: Creative Teaching with Historic Places*, 23(8). p. 17–18. İnternette 2 Ocak 2006 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Harper, M. (1997). Including historic places in the social studies curriculum. İnternet'ten 7 Ocak 2006'da EBSCO veri tabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Harper, M. (2000). Seeing is believing- twhp field studies. *CRM: Creative Teaching with Historic Places*, 23 (8). p.23–24. İnternette 5 Mart 2006 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Horton, J. O. (2000). On site learning- the power of historic places. *CRM: Creative Teaching with Historic Places*, 23 (8). p.4–5. İnternette 6 Mart 2006 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Hunter, K., Shull, C.D. (1992). Teaching with historic places. *Social Education*, 56 (5). p.312.
- Hunter, K. (1993). Teaching with historic places. İnternet'ten 23 Şubat 2006'da EBSCO veri tabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekişik Web Ofset.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: 3 A Araştırma ve Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Nash, G. B., Symcox, L. (1991). Bringing history alive in the classroom: a collaborative project. *OAH Magazine of History*, 6, p.25–29. 16 (2). İnternet'ten 12 Eylül 2005'de elde edilmiştir. <http://www.oah.org/pubs/magazine>.

- Olio, B. K. (2000). Creating place-based classroom resources—teaching with historic places lesson plans. *CRM: Creative Teaching with Historic Places*, 23 (8). p.10–11. İnternette 5 Mart 2006 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Parmaksızoğu, İ. (1984). Tarihî ve dersini sevdirmek. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 49, s.13–14.
- Patrick, J. J. (1993). Prominent places for historic places: k–12 social studies curriculum. *CRM: Teaching With Historic Places*, 16 (2), p.16.
- Safran, M. (1993). *Orta öğretim kurumlarında tarih öğretiminin yapı ve sorunlarına ilişkin bir araştırma*. (Yayımlanmamış Araştırma). Ankara.
- Stradling, R. (2003). *20. Yüzyıl Avrupa tarihî nasıl öğretilmeli?* (Çev. Ayfer Ünal). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı. (1935). *Antikite ve tarihî eserlerden derslerde nasıl istifade edileceği hakkında andıç*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Tekeli, İ. (2000). İlköğretim okulları ve liselerde tarih eğitimi. *Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması Atölye 1*. Ankara: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı. s. 8-40.
- Tomlan, M. A. (1994). Learning to identify and evulate: the national register and higer education. *CRM: Using the National Register of Historic Places*, 17(2), p.35–36. İnternette 8 Ağustos 2005 tarihinde elde edilmiştir. <http://crm.cr.nps.gov/index.htm>
- Uluçay, Ç. (1958). *Çevre incelemeleri tarih öğretimi*. İstanbul: Öğretmenler Derneđi Yayınları.
- Vella, Y. (2001). Yaratıcı tarih öğretimi. Çev. Bahri Ata. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 150, s. 3–5.
- Yarema, A. E. (2002). A decade of debate: improving content and interest in history education. *The History Teacher*, 35 (3). p. 389–399.

Summary

THE EFFECT ON ACADEMIC SUCCESS OF USING HISTORICAL PLACES IN TEACHING SOCIAL STUDIES*

A. Kürşat GÖKKAYA Cemil Cahit YEŞİLBURSA*****

One of the disciplines in the content of Social Studies is History. Most discussions and studies in our country and the world related to teaching history issues – Safran (1993, Tekeli (1998, 2000) Parmaksızoğlu (1984) Bilici (1998) Yarema (2002) Wella(2001) – have driven scientists to make researches. In the researches mentioned above, the general focus of the critics related to the teaching history issues are that chronology and historical phenomena are wanted to be taught in a strict manner, course books are boring and improper. The dominant understanding is based on teacher narration and memorization, not exploration and thinking. These conditions have driven educators and historians to make new investigations. They have tried to answer the questions: “How should the historical issues be taught?”, “How should the subjects be loved by students?” New approaches, new methods and techniques have been tried to be applied. These studies show the importance of student-centered teaching.

One of the best ways of connecting past and present and developing an understanding of history is the use of historical places. Historical places are concrete and factual as well as students can touch and see, can breathe and feel. No words can be as effective as they are. It is the most important means in developing the consciousness of history.

*Bu çalışma, Yrd. Doç.Dr. A.Kürşat GÖKKAYA danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda Cemil Cahit YEŞİLBURSA tarafında 2006'da hazırlanan “**Sosyal bilgiler dersinde Tarihî yerleri kullanarak tarih konularının öğretimi**” isimli yüksek lisans tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

Address for correspondence: **Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Teknikokullar/Ankara, gokkaya@gazi.edu.tr
***Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı.

These places help to perform curriculum programs in history, geography and social studies courses because they not only teach information but also they teach the skills.

When teaching history subjects, the most difficult problem encountered by teachers is to enact past events in front of the students. Historical monuments, antiquities and Works are the most important tools in our hands for enacting the past events in front of the students.

Teaching by using historical places is beneficial for everyone. Educators have a means to teach children and make them excited. Therefore, society will have more qualified citizens in the future. When the problems and critics about history teaching and history course in our country are considered, it will be clear that teaching with historical places is very important. Teaching with historical places is getting more important through new social studies program.

In this study, the aim is to determine whether there is a significant difference between the traditional teaching and the new teaching methods in terms of the historical places of “The Foundation of Ottoman Empire” in the course of the sixth grade in the realm of the students’ academic success and making learning more meaningful.

The study was carried out through pre-test, post-test, permanence-test and comparative test in in the city of Bursa, İnegöl in the spring semester in 2004-2005. The experimental group was İstaş-Kentaş Primary School Six-Graders Group A taught by means of the new teaching methods in terms of the historical places and the control group was Six Graders Group B taught by means of traditional teaching methods. The groups were appointed by the impartial selection method.

The field trips with the experimental group through the new teaching methods in terms of the historical places such as Söğüt Ertuğrul Tomb, Bilecik Şeyh Edebali Tomb, medresseh, complex of buildings adjacent to a mosques, tomb and mosque dating back to the period of the foundation of Ottoman Empire in view of “The Foundation of Ottoman Empire” have been organized. On the other hand, the traditional teaching method was administered to the control group in the actual classroom atmosphere.

The pre-test was used so as to compare the groups’ academic levels before the application. It was found out that there was no significant difference between the groups, which means that the groups were equal to each other according to the results of the pre-test. In the subsequent phase, the experimental group was taught

with the new methods in terms of the historical places, and the control group was taught with the traditional teaching methods. After the implication of the subjects, the post-test, one month later, and the permanence test were given to the students. The findings were analyzed in the SPSS program.

Whereas the average rate of the pre-test by the experimental group is $\bar{X}=7,00$; that of the post-test is $\bar{X}=21,84$. It proves that the new teaching methods in terms of the historical places have increased the students' academic success.

Whereas the average rate of the pre-test by the control group is $\bar{X}=6,84$; that of the post-test is $\bar{X}=13,24$. It proves that the traditional teaching methods have increased the students' academic success, too.

When comparing average of the post-test of the control group with that of the experimental group, the average of post-test of the control group is $\bar{X}=21,84$; that of the control group is $\bar{X}=13,24$. It has been recognized that the new teaching methods in terms of the historical places have increased the students' academic success more than the traditional teaching methods.

When comparing average of the permanence-test of the control group with that of the experimental group, the average of the permanence test of the experimental group is $\bar{X}=1,48$; that of the permanence test of the control group is $\bar{X}=4,44$. It means that the experimental group forgot less knowledge than the control group.

In the result of the research, it has been proved that the new teaching methods in terms of the historical places, which focus on the learner and address many aspects of teaching, have indicated much more success than the traditional teaching methods, which takes into consideration the students' success and the permanence of the learning process.

In the beginning of this research studies about teaching with historical places in Turkey were examined, yet it was understood that scientists have not done enough experiments. Historical places are not used effectively, especially in history lessons, although our country is very rich in terms of historical places. In recent years some studies about local history teaching and museums are performed. If we think that these studies are limited, we should give priority to usage of historical places in history courses.

A program about teaching with historical places should be prepared by the Ministry of Education. This program can make research about the usage of historical places in elementary school social studies curriculum and high school history lesson curriculum. Lesson plans, booklets, reference books, photographs, pictures and document archives can be prepared. In related to the methods of teaching with historical places, studies can be performed in the classification of local historical resources and relating them with the curriculum. In recent times new experiments are performed and new methods are used to have children love the history lesson and make it funnier. Historical places should be appreciated as a teaching method and should be integrated into the curriculum as “the method of teaching with historical places”.